

**Sejmowa Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży
w dniu 7 lutego 2013r.**

Informacja o posiedzeniu w dniu 7 lutego.

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „S” była reprezentowana przez trzy osoby: Marię Sapor (Prez. KSN), Aleksandrę Kochańską-Dziurówic (v-przew. KZ „S” Uniw. Med. w Katowicach) i Kazimierza A. Sicińskiego (Prez. KSN).

Przedmiotem spotkania była informacja Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na temat następujących projektów

- ⌚ Projekt założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym.
- ⌚ Projekt założeń do ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki.

Posiedzenie Komisji trwało 4 godz. i było szeroką dyskusją (a nawet debatą porównywalną z wysłuchaniem publicznym) nad przedstawionymi przez Minister B. Kudrycką projektami założeń, a nie tylko informacją. Było dużo osób. Sala Kolumnowa Sejmu, była prawie zapelniona.

Informację o celach i przedmiocie zmian zawartych w ww. projektach przedstawiła Pani Minister B. Kudrycka. W swym wystąpieniu powiedziała, że zmiany ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym dotyczą tych kwestii, które nie były przedmiotem ostatnich zmian (w 2011r.). Wymieniła tu przede wszystkim kształcenie przez całe życie (LLL) oraz uznawalność praktyki i nieformalnego kształcenia, powołanie komisji dyscyplinarnych, rozwoju studiów o profilu praktycznym, rozszerzenie interdyscyplinarności studiów oraz ustalenie centralnych (ustawowych) zasad oceniania pracowników uczelni przez studentów, a także monitorowanie karier absolwentów.

Dopiero w dalszej kolejności wymieniła działania związane z nadchodzącym niżem demograficznym. Wg Pani Minister aż 87 uczelni niepublicznych zanotowało dramatyczny spadek studentów roku 2012/2013, a w 36 uczelniach nie jest planowane dalsze kształcenie.

W projekcie założeń do ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki oraz niektórych innych ustaw jako najważniejsze propozycje wymieniła zwiększenie efektywności procedur finansowania nauki, ustanowienie zasad finansowania dużej infrastruktury badawczej, doprecyzowanie podstaw prawnych i finansowania działań restrukturyzacyjnych i rozwój systemu „POL-on” w zakresie zarządzania nauką z systemem szkolnictwa wyższym.

Jako pierwsza w dyskusji głos zabrała poseł SLD Pani Krystyna Łybacka. Zapytała Panią Minister dlaczego głosowała przeciwko utworzeniu rezerwy celowej na wynagrodzenia. Podkreśliła też brak w założeniach dodatkowego finansowania na kształcenie praktyczne, które ma być rozwijane. Zwróciła uwagę, że MNiSW powinno nadzorować zapisy prawne uczelni związane z zatrudnianiem pracowników. Praktyki dopuszczające zatrudnienie pracowników na 9 miesięcy powinny być niedozwolone, a zapisy prawne z urzędu uchylane.

Następnie głos zabrali posłowie PiS. Pan poseł Jerzy Żyżyński mówił przede wszystkim o niskim finansowaniu szkolnictwa wyższego i nauki, poruszył wiele aspektów dotyczących niskiego finansowania ze środków budżetu państwa tych dziedzin, zasygnalizował, iż środki unijne trafiają do wybranych grup osób. Skierował pytanie do Pani Minister: Czy jest zgodne z zasadami etyki, aby młody naukowiec zarabiał 1500 zł? Uważa, że powinien być wprowadzony ład płacowy np. wynagrodzenie asystenta na poziomie średniej krajowej, a każdy awans to ustalony współczynnik średniej krajowej. Zgłosił sprzeciw wobec przepisu umożliwiającego Prezydentowi RP kontrolę decyzji Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów w zakresie nadawania tytułu

profesora. Pan poseł Witold Czarnecki mówił m.in. o tym, że znowu ma być „coś” reformowane, a nie ma analizy wprowadzonych ostatnio reform, a także o małej ilości zgłaszanych patentów.

W odpowiedzi posłom Minister Kudrycka stwierdziła, że finansowanie resortu nie jest złe, bo innym resortom obcinano budżety, a szkolnictwu wyższemu i nauce w tym czasie – dodano. Powinniśmy być zadowoleni, a dowodem tego jest rezerwa celowa na wzrost wynagrodzeń. Powiedziała, że te środki wpłyną do MNiSW w pierwszej połowie marca, a wcześniej „wypracujemy” zasady ich rozdziału na uczelnie.

Zapowiedziała, że rektorzy nie powinni realizować tych podwyżek w formie dodatków, tylko jako wzrost wynagrodzenia zasadniczego. Ale zaznaczyła, że uczelnie są autonomiczne i rektorzy ze związkami zawodowymi zdecydują o formie realizacji tych podwyżek w uczelniach. Zapowiedziała też, że będą następane dwa etapy podwyżek (lata 2014 i 2015) i że będą zagwarantowane skutki przechodzące.

Pani Minister oponowała przeciwko przyjęciu przez Komisję apelu KRASP i RGNiSW do rządu i parlamentu, aby nauka i edukacja były priorytetami w rozwoju kraju, ale ostatecznie, na zakończenie posiedzenia została przyjęta opinia, w której wyrażono poparcie dla apelu KRASP i RGNiSW. Uzupełnili tę wypowiedź Pani wicemin. Maria Orłowska oraz Pan prof. Krzysztof Kurzydłowski – dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. P. wicemin. Orłowska wyjaśniała, sprawy finansowania inwestycji w nauce i szkolnictwie wyższym. Powiedziała, że nie było jeszcze w Polsce tak dobrej sytuacji dla rozwoju inwestycji jak obecnie.

Pan prof. K. Kurzydłowski przekonywał, że nie tworzy się żadnych wybranych grup, które dostają finansowanie.

Środki finansowe w ramach konkursów trafiają do wszystkich, którzy zostaną zakwalifikowani przez komisję. W sprawie patentów powiedział, że jest ustalony specjalny program dot. patentowania i obecnie składanych patentów jest znacznie więcej niż wtedy, gdy nie było tego programu.

Następnie głosu udzielono gościom. Jako pierwszy wystąpił Przew. KRASP Pan prof. Wiesław Banyś. Mówił m.in. o braku strategii rozwoju szkolnictwa wyższego oraz wyraził żal, że nie wykorzystano prac zespołu ministerialnego powołanego ds. nowelizacji ustawy PSW.

Kolejnego mocę doc. Markwę zaniepokoiła niska granica wiekowa (25 lat) dająca uprawnienia do rozpoczęcia dokształcania LLL. Zwrócił uwagę na uporządkowanie w algorytmie zapisów dotyczących uprawnień do doktoryzowania w sytuacji, kiedy na wydziale są różne kierunki, a w zapisach dotyczących wymogów minimum kadrowych są sprecyzowane dla doktorów, których można wprowadzić w miejsce samodzielnych pracowników

Po nim głos zabrał Przew. RGNiSW, Pan prof. Józef Lubacz. Powiedział, że ogólnie założenia są dość racjonalne, ale prawo jest coraz bardziej skomplikowane i przeregulowane. Zauważył, że niektóre propozycje świadczą o braku wzajemnego zaufania (środowisko a ministerstwo) oraz że powinniśmy się skoncentrować na budowie kapitału społecznego.

Następnie Pani prof. Ilona Politowicz (Uniw. w Zielonej Górze) wyraziła niepokój małych publicznych uczelni (zielonogóski ośrodek akademicki ma dopiero 25 lat), dla których propozycje zmian mogą okazać się niekorzystne.

Wypowiedź prezesa Rady Szkolnictwa Wyższego i Nauki ZNP, Pana Janusza Raka. Wśród kilku pochwał dotyczących proponowanych założeń do zmian w ustawie PSW zgłosił tylko jedno zastrzeżenie dotyczące skreślenia zapisu dotyczącego zawierania ponadzakładowych układów zbiorowych pracy. Powiedział też, że ZNP wysłało już uwagi do projektu założeń, ale też i dzisiaj przekazano zebranym list z uwagami (my tego listu nie otrzymaliśmy, nigdzie też nie był udostępniony).

Pod koniec spotkania, po naszych wypowiedziach głos zabrał jeszcze jeden przedstawiciel ZNP, Pan Janusz Szczerba, który już bardziej krytycznie odniósł się do bieżącej sytuacji na uczelniach.

Powiedział, że zwalniani są nienauczyciele i o zatrudnianiu w niektórych uczelniach nauczycieli akademickich na okresy zamknięte i to na 9 miesięcy.

Kilka osób biorących udział w dyskusji mówiło o potrzebie zmiany algorytmu podziału na działalność dydaktyczną jak i statutową. Podkreślano też brak zapowiedzi zwiększenia dotacji dydaktycznej wobec propozycji zwiększonego nacisku na kształcenie praktyczne.

Przedstawiciele KSN zgłosili się do dyskusji zaraz na początku posiedzenia i po trzech godzinach byli zaniepokojeni, czy w ogóle zostaną dopuszczeni do głosu. K. Siciński udał się ponownie do sekretariatu komisji i w końcu udzielono głosu. Na początku Maria Sapor zaznaczyła, że KSN przesłała uwagi do wspomnianych założeń w grudniu 2012r. oraz przekazała dzisiaj list w sprawie projektów. Zaznaczyła, że brak jest wyników prac zespołu ministerialnego (pod kier. wicemin. Darii Nałęcz) powołanego do przygotowania propozycji nowelizacji ustawy PSW, i że ciągle nie ma strategii rozwoju szkolnictwa wyższego.

Powiedziała, że w dalszym ciągu nie ma ustawowej gwarancji wzrostu nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe. Stwierdziła, że naszym zdaniem brak jest woli ze strony ministerstwa dążenia do odniesienia naszych wynagrodzeń do średniej w gospodarce oraz do zbudowania ładu płacowego w szkolnictwie wyższym”. Nawiązała do naszych złych doświadczeń w negocjacjach w sprawie PUZP i dlatego proponuje się zlikwidowanie zapisu dającego możliwość zawarcia układu zbiorowego ze związkami zawodowymi. Wspomniała też o propozycji wprowadzenia kontrolowania przez prezydenta RP decyzji CK w sprawie nadawania tytułu profesora. Na zakończenie powiedziała, że obserwujemy, iż każda kolejna nowelizacja prawa odbiera uczelniom autonomię i jest coraz bardziej rygorystyczna wobec pracowników.

Następnie głos zabrał K. Siciński, który ustosunkował się do projektu założeń do ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki. Powiedział, że w krytycznej opinii KSN przesłanej do Pani Min. B. Kudryckiej w grudniu 2012 r. (i udostępnionej Komisji ENM) Krajowa Sekcja Nauki zawarła jak na nas sporo elementów poparcia dla proponowanych zapisów: poparła m.in. eliminację zbędnych audytów, rozwój systemu informatycznego POL-on i zmianę definicji młodego naukowca. Poważny niepokój naszego środowiska budzą jednak proponowane restrykcje w stosunku do jednostek naukowych, które w procesie ewaluacji uzyskują kategorię C. Zdaniem KSN jest to sprzeczne z deklaracją P. min. B. Kudryckiej wyrażoną w procesie legislacyjnym w latach 2009/10, że nie jest intencją rządu i MNiSW likwidowanie jednostek naukowych.

Zdaniem Krajowej Sekcji Nauki polskie jednostki naukowe należy jak najlepiej wykorzystać z myślą o realizacji polskiej części Strategii Europa 2020, przyszłego Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój na lata 2014/2020 oraz unijnego Programu Ramowego Badań i Innowacji Horizon 2020, które stwarzają olbrzymią szansę dla przyspieszenia rozwoju cywilizacyjnego i gospodarczego Polski z wysokim udziałem sektora badań naukowych. Nie marnujmy zatem naszego potencjału badawczego. Podkreślił, że w swojej opinii KSN obszernie wypowiada się o braku propozycji zmian art. 104 i 105 ustawy, zatem KSN w ślad za postulatami pracowników PAN opowiada się za pilnym ujednoczeniem zasad wynagradzania w instytutach PAN i w uczelniach – pracowników zatrudnionych na tych samych stanowiskach. Krytycznie odniósł się do proponowanego przyspieszenia restrukturyzacji jednostek naukowych, ponieważ są złe doświadczenia np. w zakresie komercjalizacji 16 jednostek badawczorozwojowych w 2007 r., przekazanych wówczas pod nadzór Ministra Skarbu Państwa.

KSN krytycznie ocenia też wzrost biurokracji w nauce i rozszerzenie zadań Komitetu Polityki Naukowej. Po co nam rozmienianie na drobne funkcje tego nadzwyczaj ważnego ciała i wykorzystywanie do takich zadań jak ewaluacja programów czy wyrażanie opinii o statusie aparatury naukowej?

W dalszym ciągu zebrania zgłoszono propozycję wyłączenia szkół publicznych spod rygoru

ustawy o finansach publicznych w zakresie wydatkowania pozyskanych przez nie środków pozabudżetowych, natomiast przedstawiciel Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych spływając zagadnienie tylko do problemu środków finansowych wypowiedział się za niefinansowaniem jednostek, które w procesie oceny uzyskują kategorię C, bo wg niego taka kategoria oznacza zanik działalności naukowej w danej jednostce.

W imieniu Parlamentu Studentów RP głos też zabrał Przew. Pan Piotr Müller, który wskazał na prawne przepisy utrudniające przydzielania stypendiów na I roku, ograniczone uprawnienia rektora do przydzielania pomocy materialnej i brak doprecyzowania ustawowego dotyczącego odpłatności za drugi kierunek studiów. Wyraził też sprzeciw, aby był obligatoryjny zapis wiążący ukończenie studiów napisaniem pracy dyplomowej.

W końcowej wypowiedzi P. Min. B. Kudrycka nie ustosunkowała się do większości wypowiedzi. Były jednak w jej wystąpieniu dwie rzeczy szczególnie intrygujące dla nas: podziękowała ZNP za wysiłek włożony w starania o podwyżkę płac, która będzie realizowana pod koniec marca oraz za to, że ZNP popiera rozdział tych pieniędzy na podstawowe miejsce pracy. Czyżby to była próba skłócenia KSN z ZNP?

Oдноśnie nadmiaru regulacyjności powiedziała, że gdy jedni np. Pan Stanisław Dawidziuk, były wieloletni rektor jednej z uczelni prywatnych, opowiadają się za mniejszą liczbą przepisów, to inni chcą ich więcej (np. studenci opowiadają się za dodatkowym rozporządzeniem ws. pomocy materialnej). Oдноśnie restrukturyzacji powiedziała, że na mocy nowych przepisów jednostka naukowa będzie mogła się ubiegać o dodatkowe środki na przekształcenia, natomiast oдноśnie głosów dot. zlej sytuacji nauk humanistycznych wyraziła pogląd wręcz przeciwny, że jeszcze nigdy nauki humanistyczne nie miały się lepiej. Poza tym proponowane zmiany były przedmiotem wielu spotkań konsultacyjnych, np. z KRUP i KRUM, i podczas debat konferencje te wskazywały zarówno na potrzebę zmian jak i na wysoką jakość propozycji rządu.

Opracowała na podstawie materiałów z KSN
Maria Wesółowska